

## Katoblepas

Niculae al Sofiei a ajuns să fie dat exemplu. Unii credeau că în derâdere, din lipsă de altceva, ori chiar ca un contraexemplu. Dar, cu timpul, toți cei care aveau câte ceva în cap, adică nu erau lipsiți de capacitatea elementară de a pricepe cum stau lucrurile, au acceptat că, deși discutabil, Niculae al Sofiei putea fi exemplu.

Toată lumea îl cunoștea sub numele de Niculae al Sofiei. Trebuie să fi avut și el un nume de familie, trecut pe buletin, dar asta era doar surpriza cu care se prezenta pe la autorități ori – mai târziu, înainte de a deveni exemplu – pe la ghișeu la care i se dădea salariul. Născut de Sofia, fără căsătorie, aceasta nu a avut niciodată curajul să spună cu cine l-a făcut, deoarece era săracă lipită pământului și nici prea frumoasă ori prea deșteaptă nu era, astfel că nu s-a uitat nimeni la ea, cu gând de căsătorie. Poate nu s-a uitat nimeni la ea nici cu alt gând, doar vreunul beat turtă, care fusese cules din șanț de Sofia, dus în cocioaba ei și pe când și-a revenit puțin de la căldură și nu vedea bine femeia care îl oblojea și-a făcut vânt asupra ei, iar ea din curiozitate și poate și dintr-o așteptare de care nu se considera vinovată și nici nu-și închipuia dacă va lua sfârșit cândva, a primit totul, fără să înțeleagă nimic atunci, dar imediat după să priceapă că era bărbatul altei femei (deh, ea nici nu se considerase în drept să fie femeie!) și că acesta trebuia să ajungă acasă, fără să fie văzut de nimeni și fără ca el să-și dea seama în ce casă nimerise ori să-și aducă aminte de ce se întâmplase.

Puțin surprinsă, lumea a acceptat că și Sofia putea să facă un copil, atâta timp cât nu se știa al cui este și în ce împrejurări se întâmplaseră lucrurile, aici ori în altă parte, mai ales că nimeni nu considera necesar să stea de vorbă cu ea despre astfel de chestii, deși ceilalți și celelalte din sat vorbeau unii despre alții, vrute și nevrute, cu o voluptate greu de egalat. Și apoi, Sofia putea munci la fel de bine, cu copilul lângă ea, lăsat la capul locului, să plângă fără să deranjeze pe nimeni, până ducea rândul la sfârșit, când îl alăpta scurt, și, apoi – după ce împlinise doi ani – să-l lase să vină târâș ori în picioare după ea, cât era ziua de mare, soarele de puternic și bolovanii de colțuroși, cu picioarele desculțe, așa cum erau ale tuturor. El o urma ca un câine peste tot, iar ea avea grijă de el ca și de ea, împărțind totul, din ce în ce mai mult spre partea lui, deoarece era mereu nesățul și destul de întârziat mintal față de copiii de vârsta lui. Bine, asta o spune povestea, pentru că ea nu îndrăzneala să-și compare copilul cu ceilalți din sat, considerând că era natural să fie așa, având în vedere condițiile în care fusese pus la cale, prin furare de persoană inconștientă, profitare de starea în care se găsea și, mai ales, din cauza beției profunde a tatălui, copilul nu putea ieși întreg la cap. Sofia era profund credincioasă și considera că așa a vrut Dumnezeu, motiv pentru care era liniștită și mereu încrezătoare, odată ce s-a predat în grija Lui, știind și că nu este singura sub această grijă. Ea nu lipsea de la nici o slujbă de la biserică și ajuta, fără vreo plată, pe oricine în necaz. Se trezeau cu ea în curte, făcând ce trebuia, înțelegând din priviri sau din instinct să conlucreze, ca un membru al familiei, cinstită și chiar mult mai curată decât alte femei. Nimeni n-o urmărea pe unde umbla, iar ea intra discret oriunde i se părea că se cuvine să intre. În acele perioade de necaz avea chiar o anumită autoritate față de copiii gazdei și față de alți săteni, care o acceptau tacit ca pe un membru mai îndepărtat și de încredere al familiei,

bun și descurcăreț în astfel de situații, căci în altă împrejurare nici nu o băgau în seamă, așa cum se întâmpla și cu Niculae, lasat să stea ca prostul pe undeva, pentru a nu încurca pe nimeni.

În rest, muncea cu ziua pe la toți care o chemau, fără să se tocmească, lăsându-i pe aceștia să o plătească, fiecare după sufletul lui, când puteau, cu ce puteau, acceptând și lucruri de care nu avea nici o nevoie.

Niculae creștea fără să se schimbe prea mult mintal. Acest lucru s-a văzut foarte bine mai târziu, când copilul vorbea greoi, accentuând consoanele, unind vocalele alăturate și expectorând cuvintelele cu efort eliberator, deși asta nu a preocupat pe nimeni, nici măcar obișnuita bășcălie despre astfel de cazuri nu s-a făcut, deoarece era vorba de un copil aproape al nimănui. Dar care începuse să facă și el ce făcea mama lui, așa cum o văzuse că făcea, la început câte puțin și apoi, odată cu creșterea în putere, din ce în ce mai mult, astfel că pe la 12 ani o egalase, și în unele munci era mai bun decât Sofia.

Nici nu s-a pus vreodată, de către cineva, problema ca Niculae să meargă la școală, acesta neștiind la ce i-ar fi folosit școala, când înțelegea că se descurcă bine, uneori chiar și fără mama sa, chemată în altă parte, ori pusă să facă altă muncă, în toate relațiile pe care le avea cu ceilalți din sat, deoarece aceste relații erau doar de muncă. Adică de munca pe care mama lui și el o făceau pentru alții, căci nu avea rost și invers, ei având doar o cocioabă cu o cameră, o bucătărie și o mică tindă invadată de florile crescute mari în curticică, și pământ doar pentru câțiva ari de porumb. Cu care hrăneau câteva găini, să aibă un ou de Paște, altceva nu-și permiteau, nestând pe acasă.



Peter Kayafas © – Lângă Dumbrăvești, 2005

Nici nu și-a dat bine seama Niculae cum Sofia a început dintr-o dată să piardă puterea, să slăbească și să moară discret, așa cum a fost toată viața ei. Vecinii au auzit răgetul inuman al lui Niculae, ca al unui spintecat, când, într-o dimineață, mama lui nu s-a mai sculat din pat, înțepenită, după care acesta a fugit în pădure, unde a stat până a doua zi. Au venit și au pregătit-o pe Sofia de înmormântare, au adus lumânări și au făcut de veghe. Cu acea ocazie s-a văzut că nu are nici o rudă, de nici un fel, lumea încercând să-și amintească când a fost născută, cum îi chema pe părinți, unde sunt înmormântați ș.a. Dar n-au putut reconstitui nimic, deoarece nu fuseseră preocupați deloc de soarta Sofiei, până atunci. Niculae a apărut în curte ca un străin hăituit și, după ce s-a dus de câteva ori către casă, fără să intre, fără să dea semn că recunoaște și înțelege ceva, s-a întors și s-a pus pe o bancă în fața porții,

## Niculae al Sofiei\*

de pe care nu s-a mai ridicat, decât ca să meargă în urma carului cu care era dusă Sofia la cimitir. Mergea în urma tuturor, foarte puțini, așa cum fusese obligat să meargă la celelalte înmormântări, să vină să ia colacul după ce luau toți ceilalți și nu se supăra dacă nu îi ajungea rândul. La fel se petreceau lucrurile și la pomeni, unde nu avea loc totdeauna. La mormântul Sofiei fu chemat să dea și el colaci, moment în care începu să lăcrimeze șiroi, străduindu-se să nu plângă, pentru că știa că sughițurile lui erau îngrozitoare, putând-o speria și pe Sofia. Acesta a fost momentul în care ceilalți au știut că Niculae nu a înnebunit și că va continua, cum va putea, să moștenească pe Sofia. Abia împlinise 16 ani, ziceau cei care aveau copii de vârsta apropiată.

Niculae a continuat să muncească, așa cum făcea când trăia Sofia, fără să se tocmească, orice, la oricine și oriunde. De multe ori dormea unde muncea, pentru a nu mai pierde vremea pe drum, fiind un om vrednic și țiitor la muncă. Din cauza asta, la el în curte crescuseră bălării, în casă nu mai era făcut curat și sărăcia se înfrățise cu paraginea, astfel că, în câțiva ani, stătea să se aleagă praful de mica gospodărie a Sofiei.

Nu era anormal de mare, dar avea mușchi de fier. Fiind puțin cocoșat, ori mai degrabă aplecat prea mult în față, părea mai mic decât era de fapt, iar pe lângă vorba greoaie și suierată mai mergea și puțin lăbărțat, ca o rață cu un picior mai scurt.

Cu toate astea, odată, așa din senin, pe la douăzeci de ani, apărură cu Ana, una slabă și negricioasă, care îi și turnă patru copii, câte unul pe an. Ana nici nu se compara cu Sofia, casa nu era îngrijită, și nici nu muncea pe rupe ca aceasta. Ea venea cu copiii după Niculae, pe unde muncea el, ca să primească și ei câte ceva, în primul rând mâncare, astfel că Niculae aducea din ce în ce mai puțin acasă. Iar copiii creșteau, nici unul nu semăna mental cu el, nu mai putea evita să-i trimită la școală, le trebuiau haine, iar cererea de muncă se împuținase, lumea sărăcise, crescuseră impozitele, se pregătea cooperativizarea agriculturii, iar el nu mai putea aduce zilnic cele necesare familiei. Și s-a gândit, după cum a văzut că au făcut alții, să plece la oraș... Și s-a dus destul de departe, sătul de ceea ce vedea și i se întâmpla acasă, astfel încât să-i vină greu să se întoarcă dacă nu găsea repede de lucru și să le fie imposibil alor lui să-l caute pe unde umbla. S-a angajat vidanșor la firma de salubritate a orașului, singurul loc de muncă unde a fost acceptat neștiutor de carte și fără vreo pregătire de vreun fel. Își făcea treaba exemplar, cu maximă seriozitate, așa cum fusese învățat de Sofia, fără mofturi cu concedii de odihnă, oricând dispus să lucreze suplimentar și oricât era nevoie. A început să câștige bani, suficient de mulți față de câștigurile de la țară, astfel încât după doi ani își aduse familia în oraș, copiii au făcut școala și nimeni n-ar mai fi știut nimic de ei, dacă un sătean n-ar fi mers cu oarece treburi în acel oraș și, nu l-ar fi întâlnit, în exercițiul funcțiunii, măturând pe strada, pe Niculae al Sofiei.

(continuare în pagina 11)

\* Cu accentul prelung pe i-ul de după f. Așa se pronunță pe acolo!..